

PARA | HABER

İhracatta güçlü artış

İhracat 2017 Mart'ta yüzde 19 artışla 13.6 milyar dolara yükselirken, yılın ilk çeyreğinde yüzde 6.7 artışla 37 milyar doları aştı. TİM verilerine göre, mart ayında 2012 yılı kasımından bu yana en güçlü artış yaşandı...HÜLYA GENÇ SERTKAYA

İHRACAT artışla başladığı 2017 yılının ilk çeyreğinde olumlu bir patika izledi. Türkiye İhracatçı Meclisi (TİM) verilerine göre, Mart 2017 ihracatı yüzde 19 artışla 13 milyar 616 milyon dolar düzeyinde gerçekleşti. Böylece, 2012 Kasım'dan bu yana en güçlü ihracat artışı mart ayında yaşanmış oldu.

Geçen hafta imalat sanayi cephesinden de olumlu haberler geldi. **ISO PMI endeksi**, Türk imalat sektörünün faaliyet koşullarında belirgin bir iyileşmenin yaşandığına işaret etti. Endekse göre Mart ayında imalat üretimi son üç yılın en hızlı düzeyinde artış gösterirken, yeni siparişlerde Aralık 2015'ten beri gözlenen en güçlü büyüme gerçekleşti.

SANAYİ İHRACATI 11.4 MİLYAR DOLAR

TİM verilerine göre, mart ayında tarım ürünleri ihracatı yüzde 7.2 artışla 1 milyar 876 milyon dolar düzeyinde gerçekleşirken, sanayi ihracatı yüzde 20.5 artışla 11 milyar 358 milyon dolara, madencilik sektörü ihracatı yüzde 44.1 artışla 382.8 milyon dolara yükseldi. Mart ayında yüzde 20.6 artışla 8.7 milyar dolar düzeyinde gerçekleşen sanayi mamulleri ihracatı, toplam ihracatın yüzde 64'ünü oluşturdu. Mart ayında ihracatı sırtlayan sektör otomotiv oldu. Otomotivi yüzde 28.8 artışla 1 milyar 532 milyon dolar ihracatın yapıldığı kimyevi maddeler ve ürün-

leri, yüzde 60.9 artışla 1 milyar 177 milyon dolar ihracatın yapıldığı çelik sektörü izledi. Mart ayında oransal olarak en yüksek artışlar yüzde 87.3 ile gemi ve yat, yüzde 75.4 ile mücevherde görüldü.

37 milyar dolar ihracatın gerçekleştirildiği 2017'nin ilk çeyreğinde, tarım sektörü ihracatı yüzde 5.8 artışla 5.2 milyar dolar, sanayi sektörü ihracatı yüzde 13.7 artışla 29.2 milyar dolar, madencilik sektörü ihracatı yüzde 36.8 artışla 1 milyar 20 milyon dolar oldu.

TİM Başkanı Mehmet Büyükekşi, geçtiğimiz dönemde emtia fiyatlarının gerilemesiyle çelik ve kimyevi maddeler sektörlerindeki ihracatın gerilediğini belirterek, bu seneye tam tersine emtia fiyatlarının yükselişe geçmesiyle birlikte bu sektörlerin ihracat artışına en fazla destek veren sektörlerden olduğunu vurguladı. 2017 yılında gelen güçlü ihracat verilerinin net dış ticaretin büyümeye katkısında da olumlu bir etki yaratacağını ifade eden Büyükekşi, ihracatın bu yıl büyümeye verilerini yukarı çekeceğini dile getirdi.

MARTTA AÇIK GERİLEYECEK

Yılın ilk çeyreğine ilişkin dış ticaret performansı, Türkiye İstatistik Kurumu'nun bu ay sonunda açıklayacağı verilerle netleşecek. Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın

idari kayıtlarından derlenen resmi olmayan dış ticaret verilerine göre, ihracat 2017'nin ilk çeyreğinde geçen yılın aynı dönemine göre yüzde 9.3 artışla 37 milyar 891 milyon dolar, ithalatı yüzde 7.7 artışla 50 milyar 415 milyon dolar oldu. Dış ticaret hacmi yüzde 8.4 artarak 88 milyar 307 milyon dolar, dış ticaret açığı yüzde 3.3 artarak 12 milyar 524 milyon dolar olarak gerçekleşti. İlk üç ayda ihracatın ithalatı karşılama oranı yüzde 75.2 oldu.

Gümrük Bakanlığı'nın resmi olmayan verilerine göre, ihracatta yüzde 13.7 artışla 14.5 milyar dolar düzeyinde gerçekleştiği mart ayında, ithalatı ise yüzde 7 artışla 19 milyar dolar olarak gerçekleşti.

İHRACAT ARTIŞI İTHALATTAN FAZLA

TİM'in mart ayı ihracat rakamları ile Gümrük ve Ticaret Bakanlığı'nın geçici dış ticaret verilerini değerlendiren TOBB ETÜ Öğretim Üyesi Dr. Cahit Sönmez, mart ayı rakamlarından dış ticaretin olumlu bir patika izlediğini gözlemlediklerini söyledi. Martta ihracattaki artış ithalattaki artıştan fazla olduğundan "ihracatın ithalattı karşılama oranı yüzde 76 seviyesini aştığını vurgulayan Sönmez, "Aynı zamanda dış ticaret açığı da yüzde 6.3 aşağı gelmiş. Böyle giderse cari açık da kritik seviyelerin altında kalmayı başaracak. Bu önemli bir ge-

İhracat martta yüz güldürdü

Sektörel bazda ihracat rakamları -1.000 \$

Sektörler	Mart			1 Ocak-31 Mart		
	2016	2017	Değişim ('16/'15)	2016	2017	Değişim ('16/'15)
I. Tarım	1.749.852	1.875.543	7,2	4.915.833	5.203.225	5,8
II. Sanayi	9.425.403	11.357.753	20,5	25.682.806	29.194.126	13,7
A. Tarıma dayalı işlenmiş ürünler	1.008.444	1.107.981	9,9	2.718.880	2.870.111	5,6
B. Kimyevi maddeler ve mam.	1.189.671	1.531.794	28,8	3.324.403	4.112.775	23,7
C. Sanayi mamulleri	7.227.288	8.717.977	20,6	19.639.522	22.211.240	13,1
III. Madencilik	265.568	382.765	44,1	745.951	1.020.230	36,8
Toplam (TİM*)	11.440.823	13.616.061	19,0	31.344.590	35.417.580	13,0
İhracatçı Bir. Kaydından Muaf İhracat				3.327.338	1.585.479	-52,3
Toplam (TİM+TUİK*)				34.671.927	37.003.060	6,7

*Ocak - Mart dönemi için ilk 2 ay TUİK, son ay TİM rakamı kullanılmıştır.
Son 12 aylık dönem için ilk 11 ay TUİK, son ay TİM rakamı kullanılmıştır.

Prof. Dr. Murat FERMAN / Işık Üniversitesi Rektör Vekili

“Gümrük Birliği müzakereleri gündemde olmalı”

Yılın ilk aylarında dış ticaret tabela rakamları bakımından olumlu bir seyir izlendiği; ihracattaki ılımlı artışın, yükselme eğilimine giren ithalat dinamikleri tarafından kösteklendiği; turizm gelirlerinde yaşanan erozyonun birikimli olarak devam ettiği ve artık turizm master planında köklü değişiklikler yapılması gereğinin billurlaştığı bir konjonktür ile karşılaşılıyor. Konjonktürel duruş ve değerlendirmeler yanında, Avrupa Gümrük Birliği ile yeniden gözden geçirme müzakerelerine gündemin ön planında yer verilmesi rekabetçi dinamikler açısından kritik önem taşıyor. Enflasyon verileri kesinlik kazandıktan hemen sonra, ‘güncel manşet’ olma profil ve önceliğini, ‘ileriye yönelik öngörü ve projeksiyonlara’ bırakıyor. Beklenti ortalamalarının üzerinde gelen mart ayı enflasyonunun; önümüzdeki tabloya yönelik işaret ettikleri şunlardır: Çekirdek

enflasyonda katılık devam etmekte ve yukarı yönlü trend ağırlık kazanmakta. Yİ-ÜFE endeksinde ‘sıçrama’ karakteristikli yukarı yönlü hareketlerin, geçtiğimiz yılın son çeyreğinden başlayarak yeniden ivme kazanan tüketim harcamaları etkileşiminde, önümüzdeki aylarda TÜFE endeksinin artan seyir sarmalına kapılması ve bu suretle yaz mevsiminin olumlu etkilerini törpülemesi beklentilerine destek veriyor. Geçmiş dönemden gelen ‘kur geçişkenliği’, etki miktar ve termini bakımından üç ayı aşan periyotlara erişmiş, iki haneli oranlar üzerinde daha farklı ve keskin etkiler oluşturduğuna dair yeni araştırma ve sorgulamaların yapılması ihtiyacı ortaya çıktı. İlk analizler, iki haneli enflasyon sarmalı ve ‘yapışkan enflasyon’ sendromunun varlığına kuvvetli delil teşkil ediyor.

Aylara göre dış ticaret verileri* (milyon dolar)

	Mart			Ocak-Mart		
	2016	2017	Değişim (%)	2016	2017	Değişim (%)
İhracat	12.759	14.504	13,7	34.672	37.891	9,3
İthalat	17.765	19.009	7,0	46.796	50.415	7,7
Dış ticaret hacmi	30.524	33.513	9,8	81.467	88.307	8,4
Dış Ticaret dengesi	-5.007	-4.505	-10,0	-12.124	-12.524	3,3
İhracatın ithalata karşılama oranı (%)	71,8	76,3		74,1	75,2	

Kaynak: Gümrük ve Ticaret Bakanlığı
*Resmi olmayan veriler

lişme. Çünkü dış borçlarımız yüksek ve Merkez Bankası rezervleri bir miktar aşağı çekildi. Küresel büyüme hızının belirgin bir şekilde hız kestiği bir dönemde malum tüm ülkeler dış ticaret pastasından daha fazla pay alma yarışına girdiler. Bu bağlamda Türkiye'nin dış ticaret hacmini yıllık bazda yüzde 1.4 artırması dikkat çeken bir nokta” diye konuştu.

Istanbul Sanayi Odası'nın (ISO) Türkiye İmalat Sanayi Satın Alma Yönetici Endeksi (PMI) mart ayında belirgin bir artışla 52.3'e yükselerek, imalat sektörünün koşul-

larında Şubat 2014'ten bu yana gözlenen en güçlü iyileşmeye işaret etti. PMI, uzun dönem ortalaması olan 50.7 seviyesinin üzerinde gerçekleşti. **PMI endeksinin** mart ayındaki iyileşmesinde üretim ve istihdamdaki hızlı yükselişin yanı sıra yeni siparişlerdeki artış etkili oldu. Enflasyon, mart ayında beklentilerin üzerinde arttı. Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) tarafından açıklanan fiyat endekslerine göre, mart ayında tüketici fiyatları aylık yüzde 1.02 oranında arttı ve yıllık enflasyon 1.16 puan yükselerek yüzde 11.29 oldu. Bu dönemde, Mart ayı Para Politikası Kurulu Toplantı Özeti'nde belirtildiği üzere, gıda yıllık enflasyonu bir önceki yıldaki düşük bazın da etkisiyle tüketici enflasyonundaki yükselişin temel belirleyicisi oldu. Enerji fiyatları petrol fiyatlarındaki görünümüne bağlı olarak düştü.

ÜRETİCİ FİYATI BASKISI

Yurt içi üretici fiyatları endeksi (Yİ-ÜFE) Mart ayında bir önceki aya göre yüzde 1.04 oranında arttı ve yıllık enflasyon 0.73 puan yükselerek yüzde 16.09'a ulaştı. Bu gelişmede, döviz kuru ve uluslararası emtia fiyatlarının gecikmeli etkileri belirleyici oldu. Yıllık enflasyon, imalat sanayisinin

de yüzde 18.01'e, petrol ve ana metal hariç imalat sanayisinde ise yüzde 13.21'e ulaştı. Petrol ve ana metal hariç imalat sanayi fiyatlarının mevsimsellikten arındırılmış ana eğilimi ise yüksek seviyesini korudu. Tüketici fiyatları üzerinde üretici fiyatları kaynaklı baskılar güçlü seyrini sürdürdü.

A&T Bank Başekonomisti Ayşe Özden, TL'deki değer kaybının gecikmeli etkisinin hem manşet hem de çekirdek enflasyonda beklentilerin üzerinde yükselişe neden olduğunu vurguladı. Özden şunları kaydetti:

“Şubat ayında vergi indirimlerinin etkisiyle düşen mobilya ve ev aletleri grubunun mart ayında artarken sezonluk indirimler nedeniyle düşen giyim fiyatları da yine bu ay yüzde 2 artış gösterdi. Üretici cephesinde ise hem petrol fiyatlarının imalat sektörü üzerindeki etkisi hem de yükselen metal fiyatlarının etkisiyle Yİ-ÜFE yılın üçüncü ayında yüzde 16.09 seviyelerine çıktı.

Önümüzdeki dönemde emtia fiyatları kanalıyla üretici cephesinde maliyet baskısının artmasıyla tüketici cephesine yansıyan fiyat baskısının sürmesini bekliyoruz.”

Dr. Cahit Sönmez

Son 12 aylık

2015 - 2016	2016 - 2017	Değişim ('16/'15)
20.308.216	20.501.699	1,0
108.247.245	111.125.476	2,7
11.389.667	11.333.644	-0,5
15.005.291	14.727.232	-1,9
81.852.287	85.064.601	3,9
3.808.535	4.061.589	6,6
132.363.997	135.688.765	2,5
9.093.265	9.188.314	1,0
141.457.261	144.877.078	2,4

ÇAŞİAD'TAN HAFTALIK EKONOMİ DEĞERLENDİRMESİ

TÜRKİYE EKONOMİSİ

• TÜİK, 2016 yılı 4. çeyrek büyüme rakamını %3,5 olarak açıkladı. Böylelikle 2016 yılı büyüme oranı %2,9 oldu ve piyasa tahminlerinin üzerinde gerçekleşti. Dördüncü çeyrekte büyümeye en fazla katkı hane halkının ve kâr amacı olmayan kuruluşların tüketim harcamalarından geldi (%5,7). Yatırım harcamaları ise %2 arttı (makine teçhizat yatırımları bir önceki çeyreğe göre -%0,4 gerilerken inşaat yatırımları ise %3,5 arttı).

• TÜİK verilerine göre Mart ayında yıllık enflasyon %11,3'e yükseldi (Şubat'ta %10,1). Enflasyon Ekim 2008'den bu yana ilk defa bu seviyeye çıktı. Mart ayında bir önceki aya göre en fazla yükselen kalem gıda fiyatları oldu.

• TÜİK'in açıkladığı Şubat ayı dış ticaret verilerine göre, ihracat Şubat ayında bir önceki yılın aynı ayına göre %1,9 azalarak 12,127 milyar dolar, ithalat ise %1,6 artarak 15,82 milyar dolar oldu. AB'ye olan ihracat ise geçen yılın aynı ayına göre %3,2 azalarak 5,54 milyar dolara geriledi.

• TİM'in açıkladığı Mart ayı ihracat verilerine göre ise ihracat geçen yılın aynı ayına göre %19 artışla 13,62 milyar dolara yükseldi. Yılın ilk üç ayında ihracatta önde gelen ilk üç sektörün otomotiv, çelik ve kimyevi madde sektörleri olduğu belirtildi.

• TÜİK'in geçen hafta açıklanan tüm ekonomik güven endekslerinden hesapladığı aylık Ekonomik Güven Endeksi, Mart ayında bir önceki aya göre %5 artarak 91,5 değerinden 96,1 değerine yükseldi.

• **Istanbul Sanayi Odası** ve Markit işbirliği ile hazırlanan imalat sanayi satın alma yöneticileri **PMI endeksi**, Şubat 2014'ten bu yana en güçlü artışı kaydetti; Şubat ayında 49,7 olan endeks Mart ayında 52,3 oldu. **ISO**'nun yayınladığı açıklama notuna göre, imalat sanayinde istihdam son 8 ayda yedinci kez yükseliş kaydederken, üretimde son 3 yılın en hızlı artışı yaşandı.

DÜNYA EKONOMİSİ

• Geçen hafta Çarşamba günü yapılan toplantıda FED, faizleri 25 baz puan artırdı ve bu yıl içerisinde 2 kez daha artırma gidebileceği tahmininde bulundu. FED Başkanı Janet Yellen ise yaptığı açıklamada faiz artışının ekonomik ilerlemeye işaret ettiğini ancak ekonomik tahminlerin Aralık başından beri çok az değiştiğini belirtti.

• G20 ülkelerinin maliye bakanları ve merkez bankaları başkanlarının bir araya geleceği toplantı geçen hafta Cuma günü Almanya'da başladı. Bu toplantıda Türkiye'yi Başbakan Yardımcısı Mehmet Şimşek temsil edecek. Toplantıda, dış ticarete artan korumacılık politikalarına karşı net bir duruş açıklanması bekleniyor.

• Çin Başbakanı Li Keqiang, ABD ile ticaret savaşına girmek istemediklerini, böyle bir durumun hem iki ülkeyi hem de uluslararası ticareti zor durumda bırakacağını belirtti. Li Keqiang, son dönemde ABD-Çin arasındaki ticari gerginliğin geçici olduğunu ifade etti.

• FED ve diğer merkez bankalarındaki faiz artışlarına karşın Japonya Merkez Bankası BOJ, geçen hafta politika faizinde ve duruşunda bir değişikliğe gitmedi. Bankanın %2 enflasyona ulaşma hedefine karşın faizlerde değişikliğe gitmemesi diğer merkez bankalarından farklı bir yol izlediği şeklinde yorumlandı.

• Kredi derecelendirme kuruluşu Standard and Poor's (S&P), Rusya'nın kredi not görünümünü "durağan"dan "pozitif"e yükselttiğini açıkladı. S&P, Rusya'nın ekonomik büyüme görünümündeki iyileşme, sermaye çıkışlarına ilişkin risk seviyesindeki azalmayı not görünümündeki artışa gerekçe olarak gösterdi.

Sene başından beri yazıyorum.
Bu seneyi kurtarmamız
gerekmektedir.

Geçen seneden daha yüksek bir büyüme hızı ve ihracat rakamına ulaşmamız gerekmektedir.

Bu konuda üç aylık verilere baktığımızda devletin ve hükümetin teşvikler, krediler, önem paketleri ve sektörlere desteğinin sonuç verdiğini söyleyebiliriz...

Bu bir nevi seferberlik ve sonucu olarak adlandırılabilir.

Mart ayında ihracatın sıçraması, aynı ayda ithalatın artışı İmalat sektörünün koşullarında güçlü bir toparlanmanın işe yaradığını ve ekonomiyi canlandırdığını göstermektedir.

Mart ayında ihracat 14.5 milyar dolara çıktı. Artış oranı yüzde 13.7 ama daha önemlisi 2014 Mart'ındaki 14.6 milyar dolardan sonraki en yüksek aylık ihracata bu mart ayında ulaşmış olmasıdır.

Çok olumlu bir gelişme bu...

İthalata baktığımızda da bir artış görmekteyiz. Yurt içi talebin arttığı ortada.

İhracattaki artış yurtiçi taleple de birleşince ortaya ithalat ihtiyacı çıkıyor. İthalat da Mart ayında 19 milyar dolara çıkarak Ocak 2014 sonrasının en yükseğine ulaştı.

Kasım ayından itibaren düzenli olarak her ay artış eğilimine giren ithalat yaklaşık 3 yıllık düşüş dönemini sonlandırmış gibi.

Dış ticarete meydana gelen bu hareketlenmeyi **İstanbul Sanayi Odasının (İSO)** yayınladığı Türkiye Satın Alma Endeksi de teyit ediyor. Subatta 49.7 olarak ölçülen endeks Martta belirgin bir artışla 52.3'e çıktı. **50'nin üzerinde değerler sektörde genişlemeyi yansıtır. Endeks, Dış Ticaret verileri gibi 2014**

Şubat'ından beri gözlenen en güçlü iyileşmeye işaret etti.

Mart ayında yakalanan bu ivme belki bu ay hız kaybedebilir referandumdan dolayı. Ama yılın ikinci yarısında da bu canlanmanın azalarak da olsa ivmesini kısmen koruyacağı tahmin edilebilir. Tabii bu arada yüksek enflasyon, yüksek işsizlik, yüksek dış borçluluk ise varlığını bir süre daha devam ettirecek. Özellikle iç piyasamızı vuruyor, durgunluğa itiyor bunlar.

Enflasyon yükselmesinin ve küresel faizlerin artma eğiliminde olmasının etkisiyle faizlerin ana yönü de yukarıya doğru görünüyor. Günlük ekonomik durum ve piyasalarda görünen durum çok canlı değil.

Ekonomide yatırım, ortaklık gibi temel kararlarda bekleme döneminin sürüp sürmeyeceğine bağlı olarak canlanma olabilir veya olmaz. Öncelikle referandumdan çıkacak sonuçta, siyasi ve dış politik gelişmelere, ekonomide yeni bir sayfa açılıp açılmayacağına bağlı olacak.

Bir de şunu belirtmek isterim ki üretim ve ihracat artışı için sadece devlet ve hükümetten beklenti hem yeterli değildir hem de doğru değildir.

Küresel yarışta firma ve kurumların yarlarını belirleyen ana etkenlerin başında inovasyon kapasitesi ve yenilikçilik performansı gelmektedir.

Dünya ekonomisinin hacminin üçte biri son beş yılda ortaya çıkan ürünlerden geldiği bilinmesine ve dünya istatistiklerinde gözükmesine rağmen nasıl olur da bizler hala işletmelerde geleneksel alanlara yönelik geliştirmeler içinde oluruz? Ben bunu anlamakta zorluk çekirim.

Dolayısıyla hem ülkemizin hem de üretim yapan firmaların Ar-Ge ve inovasyon stratejisini tekrar gözden geçirmesinde fayda var. Yani GSYİH'dan Ar-Ge ve inovasyona 0,8 civarında bir pay ayırıyoruz. Bu pay ilerlemiş ülkelerde %3 civarında. Ürettiklerimizden kâr elde edemiyoruz ki ettiğimiz karlardan Ar-Ge ve inovasyona pay ayıralım.

Unutmayın "Zor" insanı öğretir ve geliştirir...

İyi pazarlar..